

Datum
2020-10-21
Adress
Rönbladsgatan 1 B
Diarienummer
GRF-2020-25908

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss från Utbildningsdepartementet - Remittering av Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43) STK-2020-1225

Grundskolenämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har gett grundskolenämnden tillfälle att yttra sig om ett betänkande av Be-betygsutredningen 2018, "Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper" (SOU 2020:43). Utredningens syfte var att utreda och föreslå en modell för hur ämnes-betyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. I utredningens uppdrag ingick även att utreda och lämna förslag till justeringar i betygssystemet för alla skolformer. Syftet med utredningens uppdrag var att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper.

I utredningen har fokus varit på elever och lärare och utredningens förslag strävar efter att skapa system som ger bättre förutsättningar för elevers lärande och bättre förutsättningar för lärares undervisning, bedömning och betygssättning.

Utredningen anser att förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger enligt utredningen större effekt än de enskilda delarna. Av denna anledning anser utredningen att förslagen bör införas så samlat som möjligt.

Yttrande

Grundskolenämnden ställer sig generellt positiv till förslagen i utredningen enligt vad som anges i tjänsteskrivelsen. När det gäller delen om ämnesbetyg i gymnasiet har grundskolenämnden valt att mer översiktligt förklara sina ställningstagande då det egentligen ligger utanför grundskolenämndens ansvarsområde.

Ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning

Även om frågan om ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning ligger utanför grundskolenämndens ansvarsområde ställer sig grundskolenämnden generellt positiv till utredningens förslag.

Utredningens förslag i korthet gällande ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning:

- Ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen och införas i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola.
- Ämnen ska delas in i nivåer för att dels säkra likvärdigheten i utbildningens innehåll i landet, dels behålla möjligheten att ett ämne med en ämnesplan ska kunna läsas i olika omfattning på olika program och inom kommunernas vuxenutbildning på gymnasial nivå.
- Modellen för ämnesbetyg innebär att det för varje ämne finns en uppsättning betygskriterier och att eleven efter en nivå får ett betyg i ämnet, vilket sedan ersätts när eleven efter nästa nivå får ett nytt betyg i ämnet.
- Betyg i ämnet ska ges efter varje nivå för att ge eleven en regelbunden och formell avstämning samt för att tydligt visa hur långt eleven har läst i ämnet om eleven byter lärare, program, skola, eller skolform.
- I examensbeviset, gymnasiesärskolebeviset, studiebeviset eller gymnasieintyget redovisas elevens slutliga betyg i ämnet, till skillnad från det nuvarande kursutformade systemet där betyg på varje kurs i ett ämne redovisas.
- Motsvarande modell för ämnesbetyg ska även införas inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå.
- Skolverket ska ges i uppdrag att se över nuvarande ämnen och ämnesplaner för att de ska fungera med ämnesbetyg.

Kompensatorisk betygssättning

Grundskolenämnden ställer sig positiv till införande av kompensatorisk betygssättning vilket innebär att läraren vid betygssättningen kan låta en elevs olika kunskapsnivåer i den godkända delen av skalan (betyg A-E) kompensera varandra. Läraren kan sedan göra en sammantagen bedömning av vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Detta anser grundskolenämnden kommer att underlätta för lärarnas arbete genom att risken minskar att eleverna upp-lever att det är deras ”sämsta prestation” som sätter nivån för betyget. Genom att ge lärarna möjlighet till kompensatorisk betygssättning där olika kunskapsnivåer i den godkända delen av betygsskalan kan kompensera varandra, skapas också en högre tilltro och legitimitet för betygssystemet.

Utredningens förslag i korthet gällande kompensatorisk betygssättning:

- Kompensatorisk betygssättning ska införas i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning

på gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

- Begreppet betygskriterier ska ersätta begreppet kunskapskrav.
- Betygen A–D ska omfattas av en kompensatorisk princip. Det innebär att betygskriterierna för betygen A–D inte behöver vara uppfyllda i sin helhet utan läraren ska vid betygssättningen göra en sammantagen bedömning och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.
- Betygskriterierna för E ska fortsatt vara uppfyllda i sin helhet.

Ytterligare ett underkänt betygssteg

Grundskolenämnden utesluter inte att ett underkänt betyg – Fx – på grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå kan ha en positiv effekt på elevers behörighet. Grundskolenämnden anser att det stämmer överens med utredningens förslag på förändringar i övrigt, inte minst gällande kompensatorisk betygssättning och att det svenska betygssystemet i större utsträckning kommer att harmoniera med ECTS-skalan[1]. Grundskolenämnden hyser dock en oro över att ytterligare ett underkänt betyg kan innebära en otydlighet kring vilka krav som ställs för att få godkänt betyg. Det är också viktigt att ett sådant betyg inte inverkar negativt på skolornas insatser för att få fler elever, som ligger längre bort från Fx, godkända. Grundskolenämnden menar att det är nödvändigt att det ska finnas betygskriterier för betyget Fx som innebär att elevens kunskaper i sin helhet inte motsvarar ett godkänt betyg, men bedöms vara nära E. Detta medför en tydligare information gällande kunskapsnivån för elever, lärare och vårdnadshavare.

Om betyget Fx skulle införas enligt utredningens förslag anser Grundskolenämnden att det är rimligt att Fx ger 5 poäng i meritvärde då det inte är så pass högt att det ligger för nära E (10 poäng), samtidigt som det finns ett avstånd från F (0 poäng) som medför incitament för eleverna att gå från F mot Fx och vidare till E.

Utredningens förslag i korthet gällande ytterligare ett underkänt betygssteg:

- Ytterligare ett underkänt betygssteg, Fx, ska införas i grundskolan, specialskolan, sameskolan, för grundskoleämnena inom gymnasieskolans introduktionsprogram samt i gymnasieskolan, och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.
- Betyget Fx ska motsvara 5 poäng i meritvärdet i den obligatoriska skolan och för grundskoleämnena inom introduktionsprogrammen i gymnasieskolan. Betyget Fx ska inte motsvara poäng i den gymnasiala utbildningen.

Förslag om att läraren ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper

Grundskolenämnden ställer sig positiv till att en ändring görs i läroplanerna av den punkt under rubriken ”Riktlinjer” som finns under rubriken ”Bedömning och betyg” och som anger att läraren vid betygssättning ska ”utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper

per”. Utredningens förslag är att formuleringen ska tas bort och att en omformulering som förtydligar att läraren ska göra ”en allsidig bedömning av elevens kunskaper” ska införas. Grundskolenämnden delar utredningens slutsats om att denna ändring kommer att innebära att fokus flyttas från att samla in betygsunderlag, dvs. ”all tillgänglig information”, till att eleverna får möjlighet att visa sina kunskaper på flera olika sätt och att läraren därefter gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Grundskolenämnden anser att detta kommer underlätta lärarnas arbete då dokumentationen bör minska i omfattning.

Grundskolenämnden är positiv till att rektorn bör verka för att det finns förutsättningar för en likvärdig bedömningspraktik på skolan, exempelvis genom att skapa rutiner för vad som kan vara valbara (giltiga) och reliabla (tillförlitliga) betygsunderlag för olika ämnen, men anser också att det behövs nationella resurser för detta och att rektorn ska kunna få stöd av huvudmannen i detta arbete.

Utredningens förslag i korthet gällande att läraren ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper:

- Riktlinjen i läroplanerna om att läraren vid betygssättningen ska beakta all tillgänglig information om elevens kunskaper tas bort och ersätts med att läraren vid betygssättningen ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterierna.
- Ändringen införs i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning.

Ikraftträdande

Utredningen föreslår att förslaget om kompensatorisk betygssättning, betyget Fx och att läraren ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper ska träda i kraft den 1 juli 2021 och tillämpas från och med den 1 juli 2022. Enligt utredningen ska förslaget om ämnesbetyg träda i kraft den 1 januari 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2024. Grundskolenämnden har inga invändningar mot något av ovanstående datum.

Påverkan på det kommunala självstyret

Grundskolenämnden delar utredningens slutsats att förslagen inte påverkar den grundläggande ansvarsfördelningen mellan staten och skolhuvudmännen på skolans område. Grundskolenämnden instämmer även med att det inte bör ha någon större direkt påverkan på kommunernas ekonomi.

Betygsinflation och olikvärdig betygssättning

Grundskolenämnden delar utredningens bedömning att regeringen bör vidare utreda möjligheterna till

- ankring av elevernas betyg i de nationella proven i de obligatoriska skolformerna

- införandet av examensprov i gymnasieskolan
- statistisk moderering av betyg med hjälp av nationella prov.

Detta för att undersöka möjligheter att möta de utmaningar utredningen lyfter fram när det gäller betygsinflation och olikvärdig betygssättning.

Ordförande

.....
Sara Wettergren
.....

Direktör

.....
Anders Malmquist
.....

M anmäler skriftlig reservation.

V avser inkomma med ett särskilt yttrande.

C avser inkomma med ett särskilt yttrande.